

VRANSKO JEZERO

Park prirode • Nature Park

BILTEN Parka prirode Vransko jezero

Prosinac 2018., broj 10

Dragi čitatelji!

Pred vama je deseti broj biltena Javne ustanove Park prirode Vransko jezero, kojim vas želimo informirati o radu Ustanove. Nadamo se da ćete čitajući bilten steći bolje razumijevanje potrebe zaštite prirode i očuvanja zajedničkog zaštićenog dobra te naći načina da se i sami uključite u neke od aktivnosti promicanja Parka prirode. Kao zanimljiv presjek novosti i događanja u Parku, za vas smo izabrali...

Informativni kutak

Slikovnica o Vranskom jezeru

Suradnja s OŠ Bartul Kašić iz Zadra rezultirala je tiskanjem slikovnice "Tajna jednog jezera"! Autori ilustracija i literarnog djela o Vranskom jezeru učenici su četvrtih razreda. Tekst slikovnice je uglazbljen, a djeca su pjesmu predstavila prisutnima na promociji slikovnice.

Suveniri i trajni proizvodi

Pozivamo sve OPG-ove da nas kontaktiraju ako žele tijekom sljedeće sezone ponuditi svoje proizvode (med, maslinovo ulje, marmelade, sir u ulju, bademe, proizvode od lavande i sl.) u suvenirnicama info centara Kamenjak, Prosika i Crkvine. Proizvodi moraju biti pakirani i imati deklaraciju.

Znanstveno stručni skup

Na hidrološkom znanstveno stručnom skupu u Brelima djelatnice stručne službe predstavile su istraživanje provedeno u suradnji s Građevinskim fakultetom u Rijeci na području morske strane Prosike, Jugovira i lokve Benča, ključno za razumijevanje dinamike Benče, malog i ugroženog vodnog tijela.

Izložba u Maškovića hanu

U muzeju u Maškovića hanu pogledajte izložbu radova učenika Škole za primijenjenu umjetnost i dizajn Zadar na temu biološke raznolikosti Parka. Učenici su promatranjem i analiziranjem prirodnog bogatstva Parka došli do originalnih likovnih rješenja te je nastalo četrdesetak zanimljivih radova.

Mladi u službi zaštite prirode

I ove sezone je važne uloge informatora i vodiča na info centrima Parka preuzelo 8 učenika, studenata i mladih iz okolnih mjesta - Vrane, Radašinovaca, Stankovaca, Turnja, Biograda te Dubrave kod Tisna.

Škola u prirodi i edukacija

Dan močvarnih staništa

U veljači je održan 6. Maskenbal ptica. Sudjelovalo je 228 učenika iz Sv. Filip i Jakova, Pakoštana, Stankovaca, Vrane, Radašinovaca, Tkona, Draga i Vukšića. Djeca su izrađivala maske ptica s Vranskog jezera te igrala igru "Pogodi koja sam ptica!", uz prigodne nagrade. Posjetili smo i učenike viših razreda u Sv. Filip i Jakovu te Stankovcima, gdje su učenici izradili makete Vranskog jezera i figurice živog svijeta Parka.

Igre bioraznolikosti

U Tjednu parkova Hrvatske krajem svibnja su na Prosici održane „Igre Bioraznolikosti - Kakvo sam društvo prirodi?“. U uzbudljivim interaktivnim igrama kao što su Poplava na Vranskom jezeru, Čapljinu gnijezdo, Pamtim Parkove i Ozonko sudjelovalo je stotinjak učenika, uz pouku o važnosti poplavnih staništa i gnijezdenju ptica. Na tomboli su djeca imala priliku osvojiti prigodne promotivne darove.

Edukativni programi

Park je tijekom 2018. u sklopu edukativnih programa obišlo preko 180 grupa s više od 5500 posjetitelja. Trećina posjetitelja bili su učenici osnovnih i srednjih škola, a u našim edukativnim programima koji su dio terenskih nastava, sudjelovali su i francuski učenici, engleski studenti te studenti zagrebačkog PMF-a.

Međunarodna noć šišmiša

U Parku je zabilježeno više od 10 vrsta šišmiša, od ukupno 35 vrsta prisutnih u Hrvatskoj. Obilježavanjem ovog dana djeci se ukazuje na važnost zaštite jedinih letećih sisavaca na svijetu, ujedno i životinja koje smatramo prirodnim insekticidima. U Kampu Park Soline održali smo "Noć šišmiša", zabavno-edukativni program na kojem je sudjelovalo 20-ak djece.

Ornitološki kamp

U periodu od oko tri mjeseca, na prstenovačkoj postaji se izmijenilo 13 voditelja smjena – glavnih prstenovača iz Hrvatske i inozemstva, koji su koordinirali prstenovanje ptica u ranim jutarnjim i kasnim poslijepodnevnom satima, uz pomoć prstenovača volontera. Vransko jezero među najvažnijim je odmaralištima za ptice istočne obale Mediterana. Svake jeseni broj ptica na jezeru znatno se povećava jer se stonarica koje na jezeru obitavaju tijekom čitave godine pridružuju zimovalice, ali i preletnice koje pred nadolazećom zimom te u potrazi za hranom, iz sjevernih dijelova Europe odlaze na jug. Za vrijeme migracija dugih tisuće kilometara, ptice se zaustavljaju na mjestima koja kao i zamočvareni dio Vranskog jezera obiluju hranom, kako bi se odmorile i prikupile dovoljno energije za nastavak selidbenog puta.

Trening prepoznavanja ptica

Tijekom travnja, svibnja, rujna i listopada djelatnici PP Vransko jezero sudjelovali su na BirdID - Treningu prepoznavanja ptica, koje je osmislila je i provela Udruga BIOM - partner na projektu "Revitalizacija i povezivanje atrakcija PP Vransko jezero". Djelatnici Parka su tako zajedno s predstavnicom Inspekcije zaštite prirode, zainteresiranim pojedincima i zaljubljenicima u prirodu imali priliku promatrati ptice na širem područje Parka, otoka Paga, zatim uvale Plemići kod Rtine, Ninskog blata te NP Krka. Cilj provođenja ove aktivnosti je jačanje ljudskih kapaciteta PP Vransko jezero za turizam promatranja ptica.

Dan Parka - Dan otvorenih vrata

Javna ustanova je i ove godine povodom obilježavanja Dana Parka omogućila besplatan ulaz svojim posjetiteljima. U jednom danu Park je obišlo gotovo 600 posjetitelja, najvećim dijelom iz Hrvatske, dok su ostali posjetitelji bili iz Njemačke, Slovenije, Francuske, Austrije, Poljske, Rusije i Švicarske.

Osim obilaska Parka u vlastitom aranžmanu, dio posjetitelja je prisustvovao promatranju ptica uz stručno vodstvo na poučnoj stazi ornitološkog rezervata. Posjetitelji su tako imali priliku čuti nešto više o prirodnoj i povijesnoj baštini Parka te kroz dalekozore i durbin vidjeti neke od ptica koje obitavaju u blizini prostranog tršćaka.

Mala škola prstenovanja

Za obilježavanje Svjetskog dana ptica selica organizirana je Mala škola prstenovanja u kojoj je sudjelovalo stotinjak učenika iz Sv. Filip i Jakova, Raštana Gornjih te djeca dječjeg vrtića Sunce iz Zadra. U bliskom kontaktu s pticama djeca uče o važnosti zaštite ptica, njihovih selidbenih ruta te staništa - našeg tršćaka i močvare koji brojnim ugroženim vrstama ptica pružaju mjesto za odmor, zimovanje i gniježđenje.

Zelena čistka

Četvrtu godinu za redom, Park je kao lokalni koordinator organizirao čišćenje divljih odlagališta otpada u blizini Debelog briga u Dragama. Prikupljeno je čak 13 m³ otpada, a odvoz na deponiju omogućili su AG Barešić i sinovi d.o.o., komunalno poduzeće Juština d.o.o. iz Pakoštane te Bošana d.o.o. iz Biograda. Pridružili su nam se i članovi PD Belveder, DVD-a Pakoštane, udruge „Gaius Laberius“ – Gardun, DSR Fortune iz Pirovca te kluba BBK Pakoštane.

Volonterski program "Suhozidar/ka"

O uspješnosti ovogodišnjeg volonterskog programa, u kojem je sudjelovalo 6 volontera iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine, svjedoči izgradnja 28 m dugog suhozida podignutog u svega nekoliko dana pod vodstvom Udruge 4 GRADA DRAGODID i stručne suradnice Parka. Vještinu gradnje "u suho" usavršili su obnovom zida s dva lica, tzv. "duplice" te obnovom podzida. Volonteri su i ove godine imali osiguranu besplatnu hranu i smještaj, a u radu su im se pridružili članovi DSR Fortuna iz Pirovca te djelatnici Parka.

Priroda nas povezuje

U studenom je u Ljubljani otvorena izložba fotografija "Priroda nas povezuje - Parkovi Dinarida" na kojoj sudjeluje i PP Vransko jezero, a izložbom se predstavlja prirodna i kulturna baština zaštićenih područja Dinarida, dobrobit zaštite tih područja za lokalne zajednice i stanovnike regija u kojima se ta područja nalaze.

Svjetski dan rendžera

Naši čuvari prirode ove godine bili su domaćini rendžerima iz zaštićenih područja Hrvatske povodom obilježavanja Svjetskog dana rendžera, kako bi se prisjetili i odali počast kolegama iz svih dijelova svijeta stradalima obavljajući svoj posao. Zajedno s dragim prijateljima iz PD Belveder i BBK Pakoštane pješačili smo kružnom botaničkom stazom s Kamenjaka kroz kanjon Mernjača te nazad kroz Orlju Dragu. Svjetski dan rendžera ima još jednu važnu zadaću - promociju posla čuvara prirode te poziv svima vama da stanete uz nas kako bi zajedno zaštitili i očuvali prirodna blaga i kulturno naslijeđe ove naše male planete Zemlje.

Kutak za poljoprivrednike i ribiče

Luka i igara - Sajam lokalnih proizvoda

Prema iskazanom interesu izlagača i posjetitelja, naš već nadaleko poznati sajam lokalnih proizvoda "Luka i igara" ove godine održan je u trajanju od 2 dana. Na vidikovcu Kamenjak je tako u srpnju više od 20 OPG-ova, udruga i zadruga s područja Vrane, Banjevacca, Radašinovaca, Stankovaca, Benkovca, Pirovca, Poljice, Biograda na Moru i Sv. Filip i Jakova predstavilo je istinsko bogatstvo ovoga kraja - domaće poljoprivredne proizvode te proizvode kućnih radinosti i obrta. KUD Vrana predstavio je izvorno pjevanje ovog kraja i tradicionalnu narodnu nošnju kako bi se naša nematerijalna kulturna baština sačuvala od zaborava, dok su prisnac pripremale Šinka Jajčanin iz Vrane i Divna Baković iz Banjevaca. Atmosferu i dobar ugođaj osigurali su bend Shine i muška klapa Fumada, koji su tijekom dvije večeri zabavili gotovo 700 posjetitelja.

Sajam Luka i igara Javna ustanova organizira kako bi lokalnim proizvođačima pružila potporu u plasmanu i promicanju domaćih poljoprivrednih proizvoda i autohtonih delicija domaćim i stranim posjetiteljima. Zahvaljujemo još jednom na sudjelovanju svim izlagačima te vjerujemo da ćemo i u narednim godinama održati dobru suradnju!

Edukativna predavanja za maslinare

U suradnji s Hrvatskom poljoprivredno-šumarskom savjetodavnom službom u Pakoštanima je u prosincu 2018. održano edukativno predavanje za maslinare na temu ekonomski najvažnijih štetnika i bolesti masline te ekološki prihvatljivih mjera zaštite.

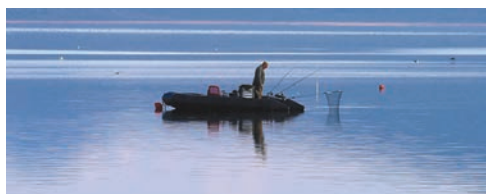

Kompostirajte, ne palite!

Malčer, stroj za usitnjavanje biljnih ostataka nakon rezidbe, na raspolaganju je bez naknade maslinarima koji imaju maslinike na području Parka prirode Vransko jezero. Lišće i tanje grane možete lako kompostirati u masliniku i dobiti vrijedan kompost. Pozivamo i sve vlasnike zapuštenih maslinika u Modravama da prilikom krčenja maslinika i obnove maslina koriste malčer kako bi se što više smanjilo paljenje i uništavanje organske tvari te zagađenje zraka dimom. Dobiveni malč može se koristiti za malčiranje površine maslinika ili kompostiranje. Za rezervaciju termina obratite se na 091/2323-092 ili 383-181.

Ribički ispit

U lipnju smo održali ribički ispit za športske ribolovce kojeg je provelo povjerenstvo Športsko-ribolovnog saveza Splitsko-dalmatinske županije, a svih 8 kandidata uspješno ga je položilo. Bez položenog ribičkog ispita ne može se obavljati športski ribolov s godišnjom dozvolom te su ispitu dužni pristupiti svi ribiči stariji od 14 godina, stoga pozivamo sve zainteresirane ribiče koji ispit do sada nisu položili da nam se jave te ćemo prema potrebi i u narednoj sezoni organizirati polaganje.

Nastavno na upite ribiča o mogućnostima noćnog ribolova u Parku, od 2019. ribolov je dozvoljen od izlaska sunca do 23 sata, kako bi se ribičima omogućio ribolov i tijekom dijela noći. Noćenje u Parku prirode nije dozvoljeno, osim na za to predviđenim mjestima (kamp, privatni smještaj). Više informacija o uvjetima ribolova možete pronaći na internetskim stranicama Parka u rubrici Ribolov.

Radionica za maslinare

U travnju 2018. je u Modravama održana besplatna edukativna radionica za maslinare "Cijepljenje maslina". Okupljenim maslinarima je agronom Šime Marčelić s Odjela za ekologiju, agronomiju i akvakulturu Sveučilišta u Zadru objasnio generalne razloge i potrebu cijepljenja maslina, kao što su uvođenje oprašivača u monosortni nasad oblice te uvođenje sorti otpornih na paunovo oko u nepovoljnim uvjetima. Introdukcijom otpornih sorti smanjuje se potreba za primjenom pesticida, čime se omogućuje postizanje biološke ravnoteže u masliniku i čuva se mikrobiološka aktivnost tla, dok se nacjepljivanjem oprašivača osiguravaju redoviti i veći prinosi ploda. Demonstrirana su četiri načina cijepljena maslina koja se primjenjuju ovisno o starosti stabla i načinu uzgoja: pod koru ili na krunu, na raskol ili klin, na prozor ili zakrpu i na jednostavni spoj. Maslinari su savjetovani o izboru, pripremi i načinu čuvanja plemke, prikladnoj metodi cijepljenja i zaštiti cijepa, kao i optimalnom vremenu i pripremi masline za cijepljenje.

3. Festival maslina u Zagrebu

Na 3. Festivalu maslina u Zagrebu u veljači 2018. održan je trodnevni stručni skup s brojnim predavanjima vezanim uz specifične teme maslinarstva, nutricionizma i zdravstvenih karakteristika maslinova ulja, kao i o inicijativi za ruralni razvoj na bazi maslinarstva, korištenju biomase iz maslinika, ekološkom maslinarstvu te sadnji kapara i drugih biljaka u borbi protiv štetnika. JU PP Vransko jezero predstavila se je izlaganjem na temu poticanja razvoja maslinarstva te revitalizacije zapuštenih maslinika na području Parka.

Revitalizacija i povezivanje atrakcija Parka prirode Vransko jezero

Početakom 2018. započeli smo s provedbom EU projekta "Revitalizacija i povezivanje atrakcija PP Vransko jezero" te je zaposleno četvero djelatnika. U potpunosti je sadržaj za posjetitelje u lučici Prosika kroz nabavku 5 MTB bicikala, dječju sjedalicu za bicikl te 7 kajaka, od kojih su 2 ribička, dok je za info centar Crkvine nabavljeno 13 dalekozora i durbin, koje posjetitelji koriste prilikom obilaska ornitološkog rezervata. U lučici Crkvine u tijeku su radovi na I. fazi uređenja lučice, odnosno izgradnji pontonskog pristaništa za električni brod. U okviru projekta produžena je drvena poučna staza u rezervatu za daljnjih 130 m, postupkom hladne reciklaže uređene su makadamske staze koje povezuju Prosiku, Bašinku i Kamenjak u duljini od gotovo 13 km, a u tijeku je nabava električnog vlaka i solarnog čamca za prijevoz posjetitelja, električnih bicikala i amfibije. Za sljedeću sezonu postaviti će se adrenalinski park kraj info centra Crkvine, novi info centri na Kamenjaku i Prosici, sanitarni čvor uz pontonsko pristanište na Bašinki, izgraditi će se fotonaponska elektrana na Kamenjaku, dok ćemo Prosiku opremiti solarnim pločama. Izraditi će se niz promotivnih materijala, novi zemljovid i atlas krajobraza. U Biogradu će se urediti informacijski centar za posjetitelje u kojem će se održati i različita predavanja i radionice za poljoprivrednike. Projekt će se provoditi do kraja 2021., projektni partneri su Grad Biograd n/M, Udruga Biom i LAG Laura, a projekt sufinancira EU iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

Posjetiteljska infrastruktura

U požarima koji su Park zahvatili prošle godine izgorjela je drvena promatračnica za ptice iznad Njivica na panoramskoj biciklističkoj stazi te dio posjetiteljske signalizacije. Promatračnica i signalizacija su obnovljeni krajem prethodne godine, dok je ove godine podno arheološkog nalazišta Osridak sagrađena još jedna nova promatračnica, koja ujedno služi i kao odmorišna postaja biciklistima i šetačima. Ribolovne pozicije u Dragama opremljene su novim setovima betonskih stolova i klupa te kemijskim toaletima.

Tekući EU projekti

- Revitalizacija i povezivanje atrakcija PP Vransko jezero, vrijednost: 29.851.461,04 kn
- Centar za održivi aktivni turizam Biosfera Biograd, vrijednost: 21.787.053,37 kn
- VOLontlraj za PRIRODU, VOLontlraj za SEBE!, vrijednost: 1.211.473,25 kn

Centar za održivi aktivni turizam BioSfera Biograd

Projekt BioSfera Biograd se bavi pitanjem ekološke, društvene i ekonomske održivosti zaštićenih područja prirode Dalmacije i Like, s ciljem očuvanja i valorizacije prirodne baštine, posebice manje razvijenih, ruralnih područja kroz cjelogodišnji održivi aktivni turizam. Ciljne skupine projekta su turistički sektor, sportske, ekološke, obrazovne, kulturne i dr. udruge, djeca, mladi, lokalni stanovnici, ali i posjetitelji ovog prostora i šire regije. Projekt BioSfera Biograd obuhvaća rekonstrukciju i obnovu zgrade „stare škole“ u Biogradu. Nakon završetka projekta u zgradi će biti smješteni prezentacijski centri tri nacionalna parka (NP Paklenica, NP Kornati i NP Krka) i tri parka prirode (PP Vransko jezero, PP Telaščica i PP Velebit). Projekt će se provoditi do veljače 2021., projektni partneri su Grad Biograd n/M, CEDRA Split i HGSS, a projekt sufinancira EU iz Europskog fonda za regionalni razvoj.

U zdravom tijelu, zdrav duh!

Planinarski pohod "Hajdemo do Vrane"

U organizaciji PD Belveder iz Biograda u travnju je održan odličan 4. planinarski pohod "Hajdemo do Vrane", koji je startao u Maškovića hanu u Vrani te dalje preko starog grada Laurane, nekoliko izvora vode iz kojih su akvadukti vodili do povijesne Jadere, preko Gradine i Malog Baka do ostataka antičke Zamine, što je ujedno i izvrsna prilika za upoznavanje s bogatom povijesti kraja i ljepotom naše prirode.

Biciklistički maraton "Vransko jezero 2018"

Entuzijastična ekipa iz BBK Pakoštane, u suradnji s TZO Pakoštane i Parkom prirode, održala je i ove godine 8. MTB maraton "Vransko jezero 2018". Zahtjevne staze duge 33 i 37 km vodile su sudionike kroz zaštićenu prirodu Parka i ornitološkog rezervata.

"Evil Village Trail" Pirovac 2018

U sklopu 3. kola Zimske Otočne Trail lige, u organizaciji DSR Fortuna iz Pirovca, u rujnu je održana odlična trail utrka u 3 dužinske staze na području SI dijela Vranskog jezera.

Javna ustanova Park prirode Vransko jezero

Ured

K. P. Svačića 2/I kat, Biograd n/M
tel: +385(0)23 383 181
fax: +385 (0)23 386 453
info@pp-vransko-jezero.hr

Nadzorna služba

Crkvine, Vransko jezero
tel: +385 (0)23 233 759

PARKOVI Parks of Croatia
HRVATSKE